

ÚDOLÍ VZPOMÍNEK

Brněnský přírodní hřbitov v Líšni

IDEOVÁ STUDIE

Ing. Vlasta Hábová, květen 2016

Ke kořenům – přírodní pohřebnictví z.s.

Krymská 227/29

101 00 Praha 10

OBSAH DOKUMENTACE

Identifikační údaje	3
Úvod	4
I. Podklady	4
II. Obecná charakteristika	4
III. Širší vztahy	5
Popis stávajícího stavu	6
I. Současný stav	7
II. Fotodokumentace	7
III. Cíle projektu	9
NAVRHOVANÉ Řešení	14
I. Celková koncepce	14
II. Provozní plán	15
III. Zpevněné plochy, stavby, mobiliář a umělecká díla	16
Vegetační prvky	17
I. Založení vegetačních prvků	18

Přílohy:

- Výkres 01 – Architektonické řešení 1:500, A3

ke kořenům

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

NÁZEV AKCE: **Vypracování ideové studie ke zřízení přírodního hřbitova v rámci investiční akce Rozšíření hřbitova v Líšni**

MÍSTO STAVBY: Brno - Líšeň

LOKALITA: k. ú. Líšeň, parcela 5318/12

KRAJ: Jihomoravský

OBJEDNATEL: **Magistrát města Brna, Odbor životního prostředí**
Kounicova 67
601 67 Brno

ZÁSTUPCE: Ing. Tomáš Karban
M: karban.tomas@brno.cz
T: +420 542 174 094

ZPRACOVATEL: **Ke kořenům – přírodní pohřebnictví z.s.**
Krymská 227/29
101 00 Praha 10
IČ: 04239202
W: www.kekorenum.cz

VYPRACOVALY: **Ing. Vlasta Hábová**
Lipová - lázně 644
790 61 Lipová - lázně
IČ: 88902323
M: habova.projekce@gmail.com
T: +420 775 105 124
W: vlasta-habova.tumblr.com

Mgr. Blanka Dobešová, Ke kořenům
Mgr. Monika Suchánska, Ke kořenům

DATUM: květen 2016

ÚVOD

Dokumentace obsahuje souhrnnou průvodní zprávu s popisem záměru a výkresovou část.

I. Podklady

Při návrhu řešení bylo vycházeno z podkladů získaných od objednatele, mapového podkladu z katastru nemovitostí, terénního šetření a fotodokumentace stávajícího stavu.

V dokumentaci jsou použity inspirační fotografie z internetu a vlastního archivu. Vyobrazení jsou pouze ilustrační! Prvky zahrad v přírodním stylu jsou vždy s přihlédnutím na pestrost tvarů a použitých materiálů unikátní. Není možné dosáhnout, aby prvek vypadal přesně tak, jako na ilustračním náhledu.

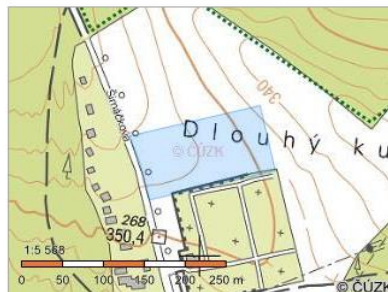
II. Obecná charakteristika

Řešené území se nachází v Brně – Líšni, K. ú. Líšeň, na parcele číslo 5318/12. Pozemek je severovýchodně svažitý, bez prudkých terénních zlomů.

Rozloha řešeného území je cca 2434 m².

Informace o pozemku

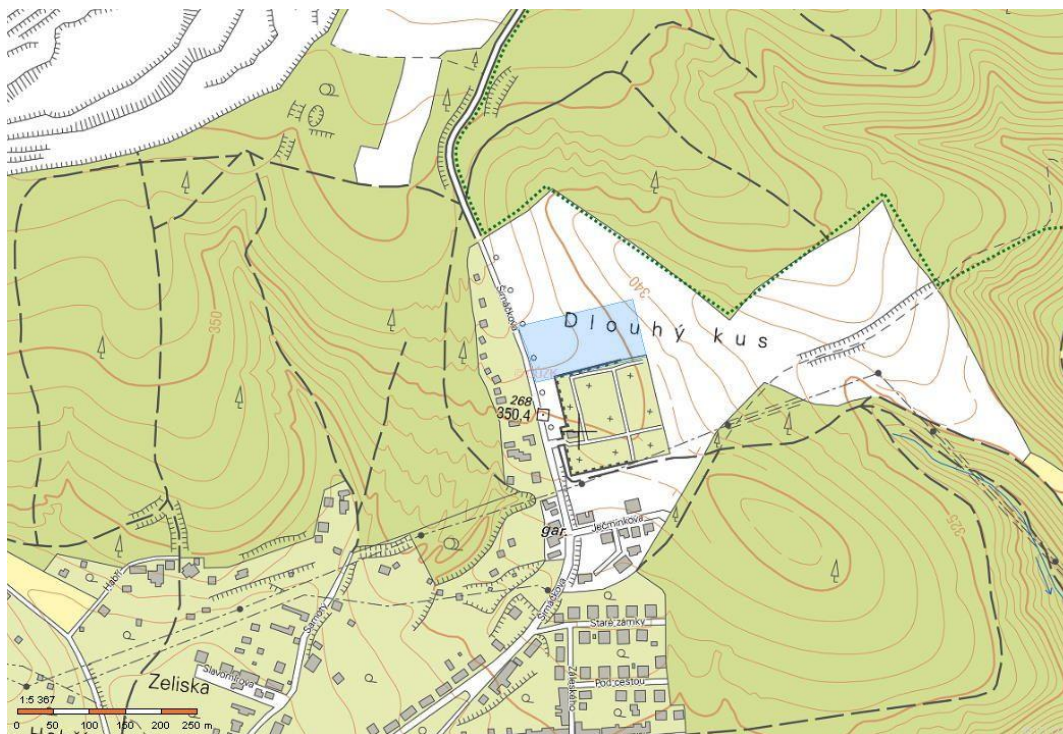
Parcelní číslo:	5318/12
Obec:	Brno [582786]
Katastrální území:	Líšeň [612405]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	13080
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	DKM
Určení výměry:	Ze souřadnic v S-JTSK
Druh pozemku:	orná půda

ke kořenům

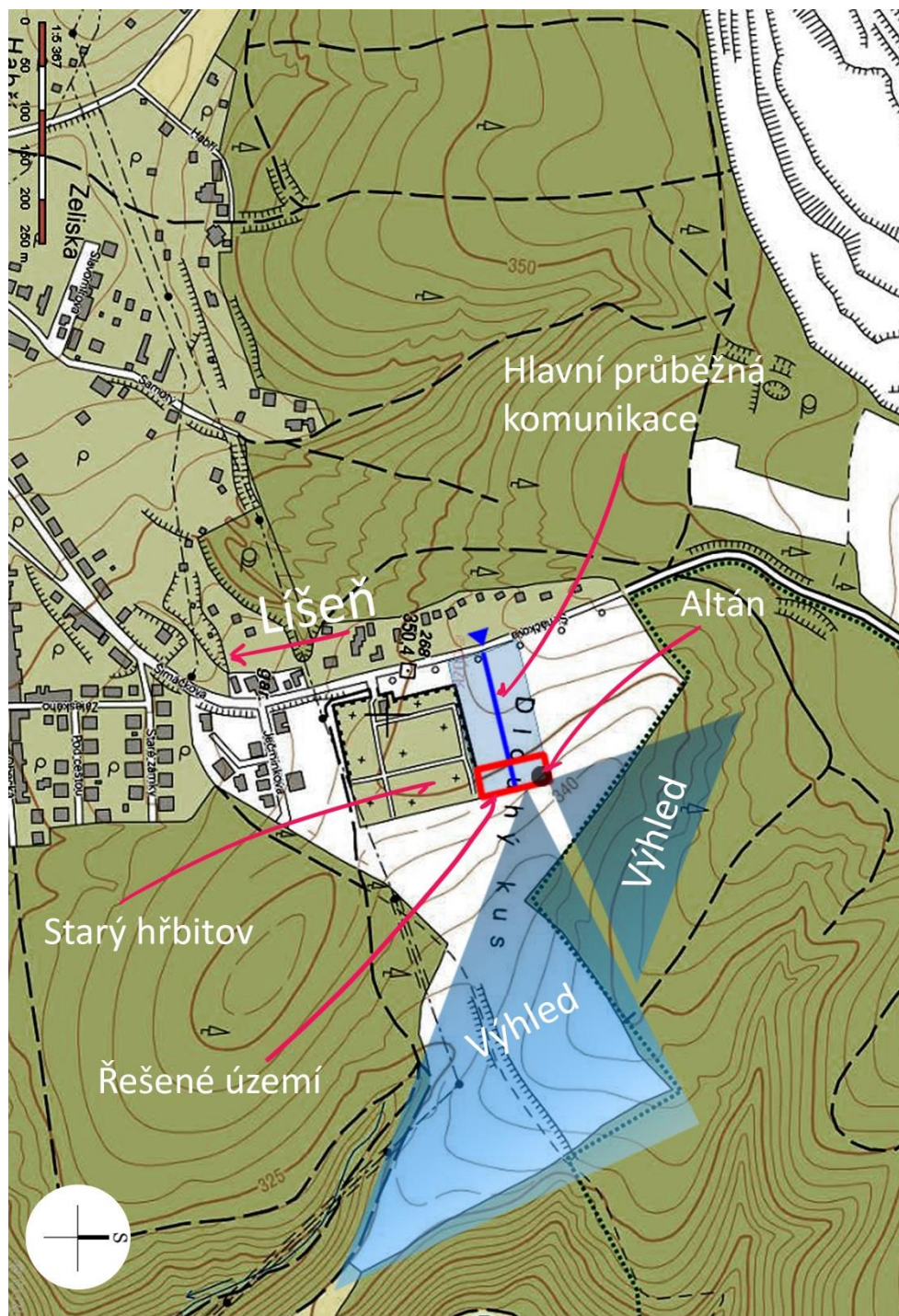
III. Širší vztahy

Zdroj: ČÚZK <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

ke kořenům

POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU

I. Současný stav

V současné chvíli probíhá realizace první etapy rozšíření hřbitova. Zatím byla instalována kanalizace s retenční nádrží a provedeny hrubé terénní úpravy.

II. Fotodokumentace

Údolí vzpomínek - brněnský přírodní hřbitov v Líšni
Ideová studie přírodního hřbitova

ke kořenům

III. Cíle projektu

Cílem je vytvořit prostor, ve kterém se snoubí úcta k zemřelým s úctou k přírodě.

Prostor pro jedinečná poslední rozloučení

Současná forma posledních rozloučení bývá pozůstalými často označována za chladnou, odosobněnou a prázdnou. Kritika se týká často právě prostředí smutečních síní, ve kterých se odehrává většina obřadů.

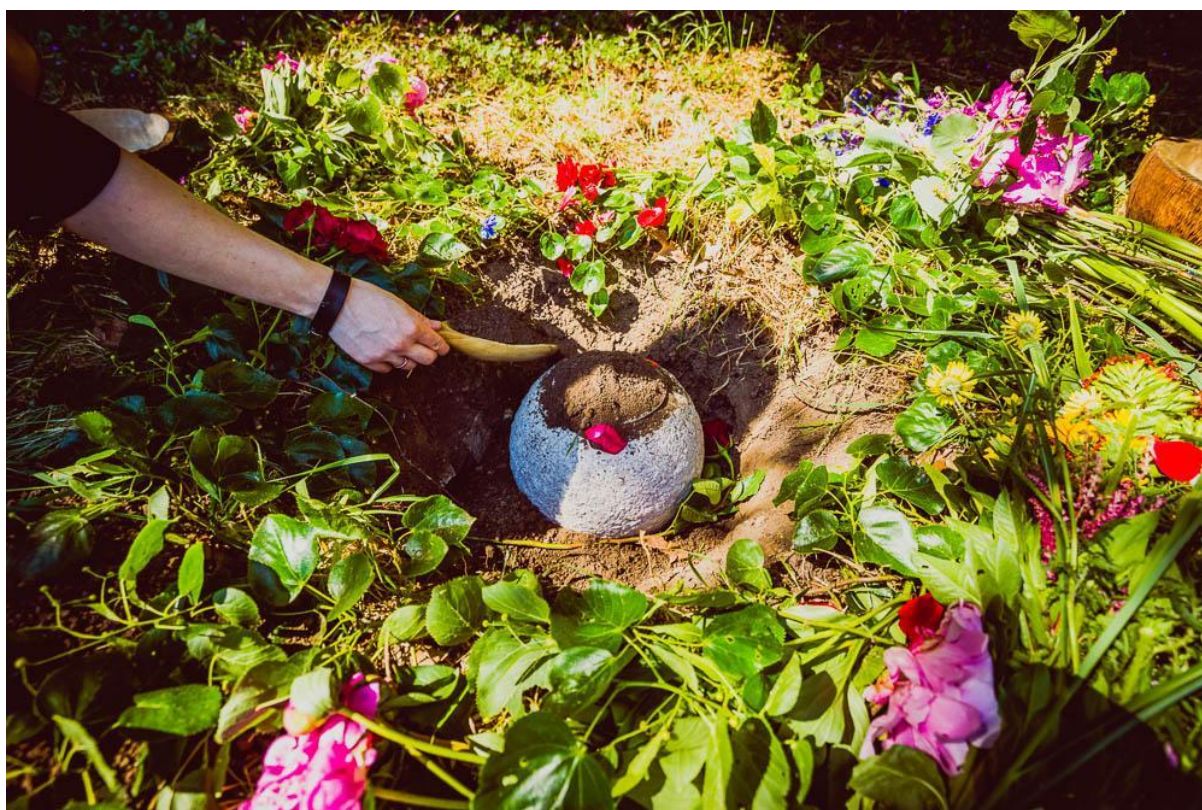
Naším cílem je vytvořit místo s uvolněnější a přirozenější atmosférou, která vybízí k většímu zapojení rodiny a přátel do tvorby obřadů. To pak umožňuje vznik osobitých a smysluplných rozloučení vycházejících ze současných potřeb a preferencí pozůstalých.

Prostor pro přírodu

Pro přírodní hřbitovy je typický přírodě šetrný management péče a podpora biodiverzity daného místa. Používány jsou přírodní, snadno rozložitelné materiály, které co nejméně zatěžují přírodní prostředí (rozložitelné urny, lokální živé květiny, svíčky bez plastových obalů).

Zahraniční zkušenosti ukazují, že přírodní pohřby jsou stále vyhledávanější variantou, proto je vhodné s ohledem na další generace počítat s rozšířením Údolí vzpomínek. Nejšetrnější způsob pohřbívání, který by se mohl uplatnit v další fázi, je pohřbívání nezapelněných ostatků v ekologických rakvích s následným vysazením památečního stromu.

Přírodní prostředí má také svůj **terapeutický** a symbolický význam, který může ulehčit procházení zármutkem. Pozorování proměn přírody napomáhá lepšímu pochopení významu smrti a **pomíjivosti**.

Přírodní hřbitovy mohou být zároveň místem běžných procházek a **rozjímání**, nebo také prostorem pro netradiční **environmentální výchovu**.

Prostor pro poslední přání

Uvolněná, neformální atmosféra přírodních hřbitovů vybízí ke vnímání smrti jako přirozené součásti života. V době, kdy je smrt ještě stále z větší části tabuizovaným tématem, je důležité vytvořit bezpečný a podnětný prostor pro diskusi o našich posledních přáních. Dalším záměrem projektu je tedy povzbuzovat zájemce, aby si své místo posledního odpočinku vybírali ještě během svého života tak, jak je to obvyklé v zahraničí. S praktickým fungováním a ideovými principy Údolí vzpomínek se veřejnost bude moci seznámit prostřednictvím pravidelných prohlídek.

Prostor pro živé vzpomínky

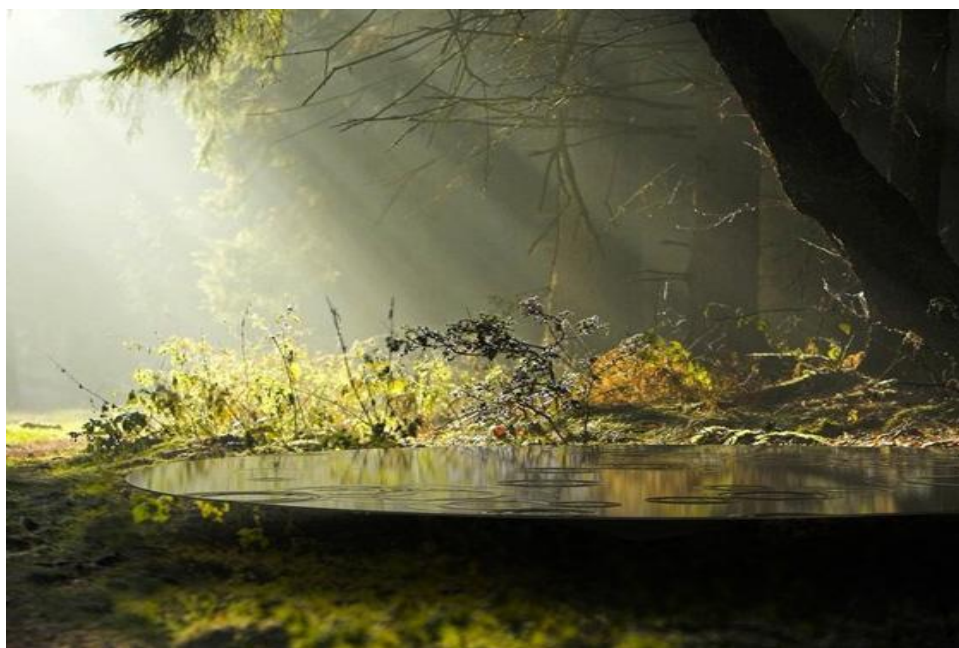
Památeční funkci náhrobků v Údolí vzpomínek přeberou stromy a květinové záhony. Zároveň je možné pozůstalé podpořit v hledání vlastních smysluplných forem vzpomínání, například skrze darování památečních laviček či budek pro ptáky.

Prostor pro umění

Umění bylo vždy tradiční a podstatnou součástí hřbitovů, odrážející a kultivující náš vztah ke smrti. V době, kdy estetická rovina českých hřbitovů vytrvale upadá, chceme uměleckou tvorbu znovu smysluplně včlenit na tato místa tak, aby podporovala pozůstalé v jejich rozloučení a vzpomínání.

Specifickým druhem umění, které zpracovává téma pomíjivosti a vzácnosti života, jsou landartová a ekoartová díla z materiálů jako dřevo, hlína či kámen. Ty se v prostředí mění vlivem přírodních procesů, některá zcela zanikají nebo splývají s krajinou.

ke kořenům

NAVRHOVANÉ ŘEŠENÍ

I. Celková koncepce

Úmrtí blízkého člověka naruší běh našich životů podobně, jako vhozený kámen vodní hladinu. Vlny emocí se pomalu ustalují ještě dlouho po oné události. Zároveň je symbolika kruhu spojována s přírodními koloběhy a s životním cyklem. Kompozice Údolí vzpomínek proto pracuje s kruhovými motivy – ať v rytmicky se opakujících obloucích záhonů, tak i v detailech, jakými jsou jednotlivá umělecká díla.

ke kořenům

Výchozím bodem kružnic je obřadní místo v nejnižše položeném severním rohu pozemku. Zde je umístěn altán, poskytující smutečním hostům ochranu před případnými vlivy počasí, ale zároveň dostatečně lehké konstrukce, aby nebránil průhledům do krajiny. Stoupající terén nad altánem je rozčleněn opěrnými zídkami do dvou obloukovitých teras, umožňujících tiché posezení buďto na koruně zídek, nebo přímo na trávě. Od tohoto bodu se vzhůru po svahu rozbíhají oblouky trvalkových záhonů, podél jejichž okrajů jsou vyhrazená místa pro ukládání zpopelněných ostatků. Směrem k horní hraně svahu (ke starému hřbitovu) pak v ploše postupně přibývají stromy, nabízející stín. Pod stromy se nacházejí další místa pro ukládání popela. V ploše jsou volně rozmístěny monolitické dřevěné lavice.

Vstup do Údolí vzpomínek vede přes nově budované rozšíření hřbitova a je napojen na hlavní osovou komunikaci. Jsou zde umístěny umělecky pojednané objekty vstupní brány a protistojné sochy, které rámuji průhled a odkazují k symbolice konce cesty, tunelu a uzavírání cyklu. Nachází se zde také excentricky umístěné bezbariérově přístupné menší pietní místo s lavicemi a možností odložení svíce.

Vstup je akcentován mohutnějšími trvalkovými záhony, které pohlcují přísnou linearitu přístupové cesty. Povrch cest a okruh kolem altánu jsou tvořeny štěrkovými trawníky.

II. Provozní plán

Dva typy hrobových míst:

Místa pod stromy

- 2 metry od paty stromu, na kružnici cca 10 míst kolem jednoho stromu, poloměr kruhové jamky 40 cm, hloubka 40 cm
- pronájem na 10 let
- 1 uložení = max. 2 zesnulí, po 5 letech další 2
- ukládání popela vsypem nebo v rozložitelných schránkách, pouze ve vegetačním období - od dubna do listopadu

Místa podél záhonů

- místa vedle sebe, poloměr kruhové jamky 40 cm, hloubka 40 cm
- za jamkou záhon, před ní cedulky, na obsazená místa postupně rozšiřován záhon
- pronájem na 10 let
- 1 uložení = 1 zesnulý, po 5 letech možnost uložení dalšího popela
- ukládání popela vsypem nebo v rozložitelných schránkách, pouze ve vegetačním období - od dubna do listopadu

ke kořenům

Ceny

Cenu pronájmu a uložení popela doporučujeme stanovit mírně vyšší oproti jiným alternativám nakládání s popelem.

- pronájem: 2000 - 3000 Kč/10 let
- uložení popela s obřadem do 30 minut: 1500 Kč
- asistence při obřadu nad 30 minut: 300 Kč/hod
- dřevěné cedulky na stromy: 500 Kč
- cedulky k záhonům - v závislosti na materiálu a velikosti: 500 - 700 Kč

III. Zpevněné plochy, stavby, mobiliář a umělecká díla

Inspirační fotografie jednotlivých prvků jsou vloženy do výkresu architektonického řešení.

Celkově je cílem nezastínit přírodní ráz místa, posílit vnímání navazující krajiny a nezahltit prostor nadbytečnými detaily – upřednostňujeme spíše náznakové řešení, které zbytečně nesvazuje jasně danou formou a umožňuje nalézat v prostoru vlastní symboliku. Jedinými detaily jsou drobné, jednotně pojedené lucerničky u hrobových míst, případně zavěšené na konstrukcích kolem stromů, které mohou nést jméno uložené osoby.

ke kořenům

Údolí vzpomínek - brněnský přírodní hřbitov v Líšni
Ideová studie přírodního hřbitova

ke kořenům

VEGETAČNÍ PRVKY

I. Založení vegetačních prvků

Příprava stanoviště

Výsadba a výsev budou prováděny až po dokončení všech stavebních činností a po provedení finálních terénních úprav. Dle následného průzkumu bude stanoveno případné vylepšení půdy.

Doba výsadby

Prostokořenné dřeviny se vysazují na podzim po opadu listí, kontejnerované a s kořenovým balem pak na jaře před začátkem rašení. Zejména pro stromy je vhodnější termín podzimní, protože stihnou do příchodu teplého a suchého letního počasí lépe zakořenit a omezuje se tak nutnost závlivky. Trvalky lze sázet v jarním i podzimním termínu.

Stromy

Cílem je vytvořit klidný a atraktivní prostor, který přirozeně navazuje na okolní přírodu. Tomu také odpovídá výběr stromů – jsou preferovány vysokokmeny domácích druhů (přednostně lípy, javory a duby).

Keře

Přírodní hřbitov je od zbytku hřbitova oddělen volně rostoucím živým plotem z keřů, které jsou působivé nejen vizuálně, ale mají také přínos pro volně žijící živočichy. Živý plot pomáhá vytvořit intimnější atmosféru prostoru, ale omezuje se jen na vnitřní hranici, kvůli zachování kýžených výhledů do krajiny. Koncept Údolí vzpomínek je propojen se svým okolím a těží z krásných výhledů na lesy Mariánského údolí, proto ve zbytku řešeného území není keřové patro zastoupeno.

Jsou vybírány takové druhy a variety, které přirozeně dorůstají výšky kolem 3 – 4 m (nižší keře). Výběr nebyl omezen pouze na domácí druhy, ze zástupců jsou to například muchovníky, dřín, kaliny atd.

Trvalkové záhony

Hlavní prostorotvorným prvkem jsou obloukovité záhony, tvořené extenzivními trvalkovými směsmi, s výrazně sníženými nároky na péči. Po zapojení záhonů (po 1. – 2. roce) se předpokládaná časová náročnost údržby pohybuje v rozmezí 8 – 10 min/m².

Tyto rostlinné kompozice vynikají schopností prosperovat v extrémních podmínkách chudých a vysychavých půd na přímém slunci. Jedná se o dynamický systém, schopný reagovat na

ke kořenům

aktuální půdní a mikroklimatické podmínky a v závislosti na nich se předpokládá změna poměru zastoupení jednotlivých druhů. Díky tomu se jedná o dlouhověký vegetační prvek. Navrhované trvalkové směsi jsou komponovány pro cílovou výšku do 1 m.

Výsledný efekt záhonu je založen na výrazném celoročním kvetení. Efektním jednotícím prvkem, který zároveň do kompozice vnáší pohyb, jsou traviny. Kvetení probíhá v několika vlnách a začíná jarním aspektem cibulovin – tulipánů a narcisů, které vystřídají prýšce a kaskady a následují ostatní trvalky. Záhon má výrazný pozdně letní efekt, který přetrvává až do podzimu.

Trávníkové plochy

Jelikož jsou trávníky zatěžovány návštěvnickým provozem, jsou v celé ploše voleny nízkobylinné směsi přirozeně působících květnatých trávníků (travobylinné směsi). Pouze v bezprostředním okolí stromů, v průměru cca 2,5 m od kmene, je vyseta vyšší směs. Kruh označuje poloměr, ve kterém jsou do země ukládány ostatky.

Provozní cesty a hlavní tahy jsou tvořeny štěrkovými trávníky (jsou dimenzované na pojezd automobilu, oseté odolnou směsí travin a bylin) a nenásilně splývají s okolím.

ke kořenům

Vypracovaly:
Ing. Vlasta Hábová
Mgr. Blanka Dobešová
Mgr. Monika Suchánska

Brno, květen 2016

ke kořenům

